

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI PRIVIND INTERZICEREA CĂSĂTORIEI ÎNTRE PERSOANELE DE ACELAȘI SEX PRIN MODIFICAREA CONSTITUȚIEI ROMÂNIEI

1. Care este regimul actual al instituției căsătoriei?

În prezent instituția căsătoriei este reglementată de articolul 48 din Constituție și de prevederile Codului Familiei astfel:

CONSTITUȚIE, ARTICOLUL 48 - Familia

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

CODUL FAMILIEI, ARTICOLUL 1

Familia are la bază căsătoria liber consimțită între soți.

În relațiile dintre soți, precum și în exercitarea drepturilor față de copii, bărbatul și femeia au drepturi egale.

CODUL FAMILIEI, ARTICOLUL 5

Este oprit să se căsătorească bărbatul care este căsătorit sau femeia care este căsătorită

2. Ce înseamnă în practică actualul regim al căsătoriei?

În prezent căsătoria dintre persoanele de același sex și căsătoria poligamă sunt interzise de Codul Familiei și nu există dificultăți de aplicare a acestor prevederi. Constituția reprezintă o esență a actelor normative și absența unei definiții exprese a căsătoriei în Constituție nu constituie o problemă în practică deoarece Codul Familiei definește clar instituția căsătoriei. Constituția trebuie să fie un text concis, care să includă aspectele fundamentale urmând ca instituțiile de drept să fie dezvoltate în legislație specială (coduri, legi, etc.)

3. Ce prevede inițiativa de modificare a articolului 48 din Constituție?

Comitetul de inițiativă pentru modificarea Constituției, propune organizarea unui referendum cu scopul amendării acesteia și a includerii unui paragraf suplimentar în articolul 48 cu formularea:

„În România, poligamia este interzisă, iar căsătoria este permisă doar între un bărbat și o femeie”.

4. Care sunt pașii pentru modificarea Constituției?

Un Comitetului de inițiativă a fost constituit în februarie 2006.

În iunie 2006, Consiliul Legislativ și-a dat avizul favorabil în legătură cu proiectul, deși este subliniată inutilitatea proiectului în condițiile în care prevederile Codului Familiei sunt suficiente pentru reglementarea acestui domeniu. Monitorul Oficial a publicat inițiativa la 21 iunie 2006.

Cu sprijinul Bisericii Ortodoxe Române au fost strânse peste 500.000 de susținere a proiectului conform articolului 150.1 din Constituție.

Proiectul a fost înregistrat la Parlamentul României la 21 decembrie 2006.

Proiectul a fost depus pentru avizare de către Curtea Constituțională pe 9 februarie 2007 în baza articolului 146.j din Constituție care prevede realizarea controlului de constituționalitate. Curtea are la dispoziție 60 de zile pentru a se pronunța.

Pe 8 martie ACCEPT a depus un memoriu la Curtea Constituțională în care analizează oportunitatea și legalitatea inițiativei de modificare a Constituției și solicită Curții să se pronunțe asupra caracterului neconstituțional al acesteia și să dea aviz negativ propunerii de modificare a articolului 48 din Constituția României.

După avizarea proiectului de Curtea Constituțională urmează discutarea și adoptarea amendamentului în Parlament și organizarea Referendumului. Proiectul trebuie adoptat de Camera Deputaților și de Senat cu o majoritate de cel puțin două treimi din membrii fiecărei camere iar propunerea de revizuire devine obligatorie după aprobarea sa prin referendum ținut la treizeci de zile de la data adoptării în Parlament în conformitate cu articolul 151 din Constituție.

5. Care sunt implicațiile organizării unui referendum pentru modificarea articolului 48 din Constituție?

În timp ce adoptarea unei interdicții explicite a căsătoriei între persoanele de același sex nu ar aduce nici o modificare legislației în vigoare sau practicii, adoptarea sa ar genera în schimb efecte negative în raport cu drepturile persoanelor LGBT (lesbiene, homosexuali, bisexuali și transgender) constituind în fapt o pedepsire a acestora. Proiectul introduce discriminarea în Constituție deoarece propune diferențierea și

excluderea explicită a unei categorii din populație ca cetățeni de mână a doua. Din punct de vedere juridic, inițiativa de revizuire a articolului 48 din Constituție ar duce la concentrarea discriminatorie asupra persoanelor LGBT și la suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale acestora, respectiv dreptul la viață intimă, privată și familială afirmat de articolul 26 și dreptul la viață de familie garantat de articolul 48 din Constituție.

Utilizarea fondurilor publice pentru cheltuieli nejustificate de existența unor lacune legislative este un demers irațional. Mai bine de 50 de ani de aplicare în practică a Codului Familiei au demonstrat că definiția stabilită prin lege pentru căsătorie este clară și suficientă. În aceste condiții, organizarea unui referendum pentru a adăuga la textul Constituției este inutilă și frivolă.

6. Care este situația în alte țări?

Experiența din alte țări arată că dezbaterile publice și legislația adoptată în scopul interzicerii exprese a căsătoriei homosexuale au avut ca agendă reală homophobia și negarea drepturilor fundamentale în cazul persoanelor LGBT (dreptul la libera asociere, libertatea de exprimare, dreptul la viață intimă, familială și privată) un exemplu în acest sens constituindu-l legislația adoptată în prezent în Nigeria. În Europa, Letonia și-a modificat Constituția pentru interzicerea căsătoriei, iar în Lituania există o inițiativă similară.

Clauzele privind egalitatea din constituțiile unor state au fost interpretate ca stabilind inclusiv căsătoria între persoanele de același sex (Massachusetts, New Jersey din SUA și Suedia) și legislație specială privind recunoașterea parteneriatului sau a căsătoriei între persoane de același sex a fost adoptată în: Africa de Sud, Andora, Austria, Belgia, Canada, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Islanda, Irlanda, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Norvegia, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria, etc. Mai mult decât atât, tendința este aceea protejare expresă a orientării sexuale între criteriile de combatere a discriminării prin menționarea acesteia în constituțiile adoptate de Ecuador (1998), Fiji (1997), Portugalia (2004), Africa de Sud (1996), Suedia (2003), Elveția (2000) și unele state din Brazilia și unele landuri germane.

7. Dar căsătoria este definită tradițional ca uniunea dintre bărbat și femeie!

Inițiatorii invocă drept motiv pentru restrângerea expresă a dreptului la căsătorie și implicit la viață intimă, privată și familială, apărarea instituției tradiționale a căsătoriei, a valorii spirituale a acesteia. Căsătoria constituie o alegere personală de importanță fundamentală care implică devoțiune,

respect, dragoste, asumarea unor drepturi și obligații reciproce, o alegere care nu ar trebui să li se refuze unor cupluri numai din cauza orientării lor sexuale, în perpetuarea unor modele medievale de intervenție etatică, cum au fost interzicerea căsătoriei dintre credincioșii diferitelor religii sau interzicerea căsătoriilor mixte interrasiale.

8. Ce se întâmplă cu poziția unor culte religioase care consideră că homosexualitatea este un păcat și care militează împotriva căsătoriei între persoanele de același sex?

Libertatea religioasă este garantată constituțional așa cum este garantat și dreptul la viață intimă, privată și familială. Limitele exercitării unui drept țin însă de respectarea drepturilor celorlalți. Nimeni nu își poate invoca propriile credințe și practici religioase pentru a îngreuna drepturile altor persoane. Un cult religios nu poate fi obligat la încheierea sau recunoașterea unei căsătorii între persoanele de același sex datorită principiului autonomiei cultelor. Căsătoria civilă și căsătoria religioasă sunt însă instituții complet diferite și nici un cult nu poate decide restrângerea drepturilor unor persoane care nu aparțin cultului respectiv. De-a lungul timpului, unele culte s-au opus divorțului, avortului, utilizării de anticoncepționale care acum sunt legale. Invocarea unor prejudecăți, tradiții sau norme religioase nu constituie o justificare întemeiată pentru limitarea dreptului la căsătorie iar Constituția nu poate da caracter de lege unor prejudecăți personale.

9. Ce se întâmplă cu majoritatea românilor care se opun homosexualității?

Atitudinile populației în ceea ce privește căsătoria sunt complexe, în prezent neexistând nici un studiu științific în acest domeniu. Experiența din alte state dovedește însă că atitudinea populației majoritare în raport cu populația LGBT a evoluat în timp, pe măsură ce s-a ajuns la o corectă informare a populației în ceea ce privește problematica LGBT. Testul unei democrații constă în înțelegerea faptului că tratamentul aplicat de către majoritate minorității nu poate determina restrângerea nejustificată a unor drepturi și libertăți fundamentale.

10. Dacă deja căsătoria dintre persoanele de același sex este interzisă de Codul familiei, care este pericolul pe care l-ar prezenta amendamentul constituțional pentru interzicerea căsătoriei între persoanele de același sex?

Adoptarea amendamentului pentru modificarea Constituției în sensul interzicerii exprese a căsătoriei între persoanele de același sex constituie o formă nejustificată de concentrare asupra unui singur grup, respectiv persoanele aparținând minorităților sexuale. Un astfel de amendament ar putea fi interpretat ca un mesaj venit din partea statului de încurajare a homofobiei, de excludere explicită a unei părți din populație, iar dacă

autoritățile își asumă un astfel de mesaj care are ca subtext diferențierea și insinuarea unei așa-zise inferiorități a minorităților sexuale, grupurile extremiste se pot simți încurajate în trecerea la pasul următor: violența și promovarea urii și a anulării demnității umane.

(9 martie 2007)